

POSTANOWIENIE

20 sierpnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Ireneusz Kunicki

na posiedzeniu niejawnym 20 sierpnia 2025 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w W.
z udziałem K. B., J. R. i M. B.
o umieszczenie uczestniczki K. B. w domu pomocy społecznej mimo braku jej
zgody,
na skutek skargi kasacyjnej K. B.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie
z 23 kwietnia 2024 r., XI 1 Ca 597/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. przyznaje adwokat J. C. od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Olkuszu kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych, podwyższoną o kwotę podatku od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej uczestniczce postępowania z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

(E.C.)

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z 23 kwietnia 2024 r. Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił apelację uczestniczki K. B. od postanowienia Sądu Rejonowego w Olkuszu z 14 sierpnia 2023 r., którym zezwolono na jej umieszczenie w domu pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie.

Wskazana uczestniczka wniosła skargę kasacyjną od orzeczenia Sądu Okręgowego, zarzucając naruszenie prawa materialnego, tj. „art. 38 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, poprzez uznanie, że w niniejszej sprawie zachodzą przesłanki do umieszczenia uczestniczki w domu pomocy społecznej bez jej zgody mimo, że wnioskodawcy nie udowodnili, że zachodzą przesłanki, ponadto bez prawomocnego orzeczenia Sądu wydali decyzję o skierowaniu uczestniczki do DPS w M., nadając swojej decyzji rygor natychmiastowej wykonalności.”. Skarżąca oparła skargę także na zarzucie naruszenie prawa procesowego, a mianowicie „art. 233 § 1 k.p.c., poprzez uznanie, że zachodzi bezwzględna przesłanka do umieszczenia uczestniczki w DPS bez zgody jej i że przebywanie uczestniczki w domu rodzinnym zagraża jej zdrowiu i życiu jest nielogiczne, sprzeczne z doświadczeniem życiowym, chociażby poprzez brak złożenia wniosku przez wnioskodawców o zabezpieczenie na czas trwania postępowania, poprzez umieszczenie uczestniczki w DPS, a także nie dopuszczenie z urzędu przez Sąd II instancji aktualnej opinii biegłych z powodu upływu czasu od wydania pierwszej opinii, do dnia wyrokowania przy uwzględnieniu zmiany okoliczności i czy w dalszym ciągu zachodzą przesłanki do umieszczenia uczestniczki w domu pomocy społecznej”.

Skarżąca wskazała, że wnosi o „przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania celem zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy w zakresie zasadności przyjęcia przez orzekające Sądy w sprawie umieszczenia w DPS K. B., mimo braku jej zgody oraz dowodów potwierdzających podstawy do umieszczenia w DPS, a w szczególności do dokonania przez Sąd Najwyższy wykładni powołanych przepisów prawa i udzielenie odpowiedzi na następujące pytania prawne:

1) Czy umieszczenie w DPS uczestniczki K. B. bez jej zgody, bez zgody Sądu i braku wniosku o zabezpieczenie na czas trwania postępowania, a mimo to umieszczenie jej w DPS jest sprzeczne z przepisami prawa, czy jest dopuszczalne?, a także czy jest to ograniczenie w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności praw człowieka?

2) Czy upływ czasu, zmiana okoliczności po stronie uczestniczki, brak zgody uczestniczki na pobyt w DPS, brak aktualnej opinii biegłego o stanie jej zdrowia, skutkuje tym, że Sąd winien obligatoryjnie dopuścić dowód z pisemnej opinii biegłego i czy ma to istotne znaczenie sprawie i czy doszło do rażącego naruszenia przepisów prawa?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Skarga kasacyjna nie w każdej zatem sprawie może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (zob. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, Nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego

w rozwój prawa i jurysprudencji (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Skarżąca nie odwołała się wyraźnie do żadnej z przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Uczestniczka wprawdzie wskazała, że celem wniesienia skargi jest także dokonanie przez Sąd Najwyższy wykładni powołanych przepisów co mogłoby sugerować powołanie się na przesłankę, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., lecz dalsza analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi wyklucza taką ocenę.

Zgodnie z ugruntowanym orzecnictwem Sądu Najwyższego, oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecnictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ. i z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.). Skarżąca nie powołała się ani na występowanie poważnych wątpliwości, ani rozbieżności w orzecnictwie sądów, a postawione przez nią pytania wprost wskazują, że dąży ona jedynie do poddania pod osąd Sądu Najwyższego trafności zaskarżonego rozstrzygnięcia. Trzeba przy tym zaznaczyć, że uczestniczka nieskutecznie próbowała oprzeć skargę na procesowej podstawie, powołując się na naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. Zarzut uchybienia temu przepisowi jako związany bezpośrednio z podważaniem oceny dowodów i ustaleń faktycznych jest w świetle art. 398³ § 3 k.p.c. w postępowaniu kasacyjnym niedopuszczalny. Także jednak w ramach podstawy materialnoprawnej skarżąca w istocie koncentruje się głównie na próbie kwestionowania podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia, co ostatecznie kwalifikuje skargę na granicy jej dopuszczalności.

Na marginesie należy dodać, że kwestia oceny prawidłowości decyzji administracyjnej z 14 września 2023 r. o skierowaniu uczestniczki do domu pomocy społecznej pozostawała poza kognicją Sądu Okręgowego.

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej uczestniczce z urzędu w postępowaniu kasacyjnym orzeczono stosownie do art. 29 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (jedn. tekst: Dz.U. z 2024 r., poz. 1564) w zw. § 14 ust. 1 pkt 3 w zw. z § 16 ust. 4 pkt 2 i § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. poz.763).

(E.C.)

[r.g.]